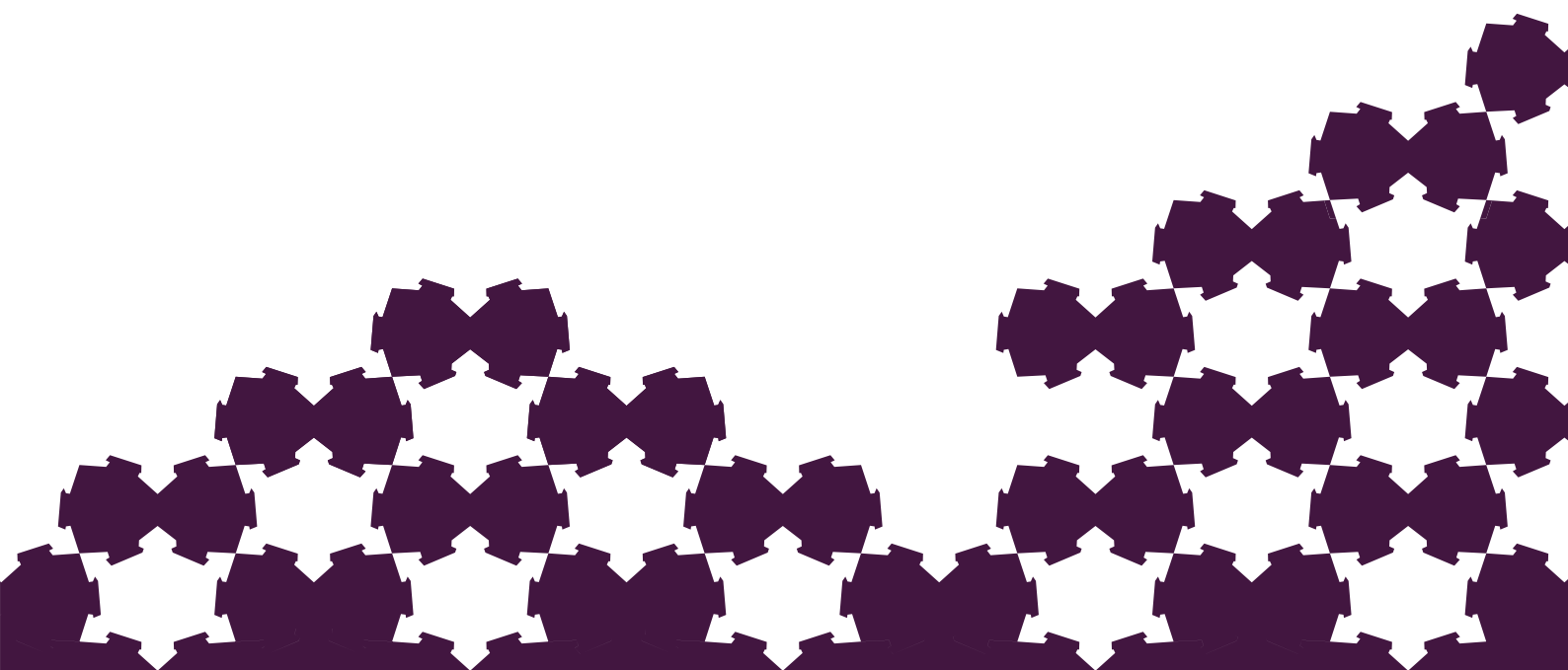

Bomen in Gooise Meren

Versie 1.1
17 april 2019

1 Inleiding

De gemeente Gooise meren is een groene gemeente, mede door de aanwezigheid van vele soms zelfs monumentale bomen. Door de veelal lange levensduur van bomen vormen zij een blijvende waarde in een vaak snel veranderende omgeving. Het is belangrijk om het groene karakter, met name gevormd door de gemeentelijke en particuliere bomen te behouden voor de toekomst. Het beheer van bomen binnen de gemeente gebeurt vanuit de gedachte dat in principe iedere boom van waarde is. Vanuit de samenleving worden steeds meer vragen gesteld over bomen. Om die reden willen wij u graag informeren over de wijze waarop wij omgaan met alle bomen in Gooise Meren.

2 Feiten

In Gooise Meren bevinden zich bijna 25.000 gemeentelijke bomen. Hiervan zijn circa 7.500 bomen onderdeel van een zogenoemde 'groenstructuur'. Van de gemeentelijke bomen zijn er bijna 700 als individueel waardevol aangewezen. In totaal zijn daarmee naast de bomen in waardevolle gebieden ruim 8.000 gemeentelijke bomen beschermd door middel van de Lijst waardevolle bomen. Dit is bijna 33% van alle gemeentelijke bomen. Daarnaast zijn er nog vele bosgebieden waarvan de bomen niet afzonderlijk zijn opgenomen in ons beheersysteem.

jaar	Aantal bomen gesnoeid	Aantal bomen gekapt	Aantal bomen geplant
2017	277	175	189
2018 ¹	469	281	270

3 Bomen in beleid

3.1 Visie Buitenruimte

De Visie Buitenruimte geeft een beeld van de gewenste toekomst met prettige, toegankelijke en veilige plekken, die met aandacht zijn ingericht en worden onderhouden en beheerd. Aan de Visie Buitenruimte hebben we een uitvoeringsplan gekoppeld voor de korte termijn om aan te geven hoe we de komende jaren in de vier kernen - inclusief de buitenwijken en de buitengebieden - samen verder aan de slag gaan. Voor groen, waaronder de bomen vallen, geldt dat groen een kernkwaliteit is van onze gemeente die we willen houden en het liefst willen versterken. Het verbinden van structuren is essentieel voor het versterken van de biodiversiteit. Bomen en ander groen hebben een functie in de beeldkwaliteit, luchtzuivering en klimaatbestendigheid en bepalen in hoge mate de natuurwaarde van ons gebied. We gaan voor een gevarieerd, gezond, duurzaam en veilig boom/groenbestand.

3.2 Beheerplannen 2.0

In de afgelopen jaren is gewerkt aan de eerste beheerplannen van de gemeenten Gooise Meren om alle bezittingen, zoals groen (o.a. bomen), goed te kunnen beheren. De beheerplannen 2.0 zijn eind 2018 gedeeltelijk vastgesteld (met uitzondering van de bijbehorende budgetten). De beheerplannen zijn praktisch en gericht op de dagelijkse praktijk.

3.3 Buitenruimte in beeld

In de praktijk is gebleken dat de stap tussen de Visie Buitenruimte (kaders op hoofdlijnen) en het Beheerplan 2.0 (dagelijks beheer) te groot is. De schakel tussen deze plannen ontbreekt tot op heden

¹ hogere aantallen zijn te verklaren vanuit de BVC-controles die in 2018 voor het eerst in Gooise Meren zijn uitgevoerd (zie 4.1)

en moet worden gevormd door het plan 'Buitenruimte in Beeld'. Dit plan willen wij zo integraal mogelijk maken door het groen in de breedste zin van het woord op te nemen. In 'Buitenruimte in Beeld' moeten de belangrijke groene structuren, waaronder bomen, van onze gemeente zichtbaar worden. Verder worden de bijzondere plekken in kaart gebracht: elementen die een bijzondere waarde hebben of kunnen krijgen. Dit plan is in ontwikkeling. De verwachting is dat dit plan begin 2020 kan worden vastgesteld.

4 Bomen in beheer

4.1 Reguliere boomcontroles

Conform landelijke richtlijnen worden de gemeentelijke bomen geïnspecteerd conform BVC (=BoomVeiligheidControle). In totaal zijn circa 25.000 bomen in beheer bij de gemeente. BVC wordt eens per 4 jaar uitgevoerd. Attentiebomen (bomen die een bepaalde mate van risico vormen) worden 1x per jaar geïnspecteerd; het gaat hierbij om 4750 bomen. Uit de BVC-controles kan komen dat een nader onderzoek, zoals onderzoek op hoogte, een trekproef² of een picusmeting³, nodig is. Uiteraard worden deze nadere onderzoeken dan uitgevoerd. In 2018 betrof het 119 bomen die nader onderzocht zijn.

Vanwege de fusie en de nieuwe aanbesteding die moest worden uitgevoerd was een achterstand in deze controles ontstaan. In 2018 en 2019 is deze achterstand in boomcontroles weggewerkt. Vanaf komend jaar wordt met de normale frequentie van minimaal 1x per 4 jaar de controle uitgevoerd. Dat betekent dat elke jaar ongeveer ¼ van de gemeentelijke bomen wordt geïnspecteerd. Het gevolg van de inhaalslag van de BVC-controles in 2018 en 2019 is dat er relatief meer bomen worden gekapt dan normaal in een jaar. De verwachting is dat vanaf volgend jaar het aantal bomen dat naar aanleiding van de BVC-controles gekapt moet worden weer op het normale niveau (circa 150-200 gekapte bomen per jaar) ligt.

4.2 Onderhoud

Vanuit de BVC-controles worden adviezen gegeven over het snoeien van de bomen. Elk jaar wordt een deel van ons boombestand gesnoeid. Het snoeien kan nodig zijn gezien vanuit het oogpunt op de ontwikkeling van de boom (bij jonge bomen), het opkronen van bomen om laaghangende takken boven wegen te voorkomen of snoei is noodzakelijk voor het behoud van de boom en de veiligheid van de omgeving.

In Muiden zijn er veel vormbomen⁴. Door middel van kandelaberen⁵ wordt met enige regelmaat (elke 3 jaar) de kroon gesnoeid. Het voordeel is dat bomen niet gekapt hoeven te worden omdat risico's op deze wijze worden wegegenomen en dat er relatief weinig overlast is van bladval en schaduw. Kandelaberen is echter een dure en arbeidsintensieve maatregel en het resultaat is bovendien dat de vorm van de kroon continue beschadigd is. Wij gaan nader onderzoeken of we gekandelaberde bomen kunnen vervangen door gewone bomen. In dit onderzoek nemen we de financiële consequenties (hoge beheerkosten versus vervangingsinvesteringen) mee.

4.3 Watergeven

Bomen worden in het 1^e jaar na aanplant voorzien van water in het groeiseizoen. Bij een langdurige periode van droogte wordt dit uitgebreid naar bomen die 2 en 3 jaar geleden zijn aangeplant. Oudere bomen zijn in principe in staat om met hun wortels het grondwater te bereiken.

² Trekproef: hiermee kan de stabiliteit en/of breukvastheid van een boom worden bepaald.

³ Picusmeting: met behulp van geluidssignalen wordt de binnenzijde van de stam onderzocht.

⁴ Vormbomen zijn bomen die niet hun natuurlijke kroon hebben maar intensief worden gesnoeid in een bepaalde vorm

⁵ Kandelaberen is een snoeitechniek waarbij het grootste deel van een kroon wordt verwijderd en alleen enkele korte hoofdtakken over blijven.

4.4 Ziektes & plagen

De laatste jaren is duidelijk waarneembaar dat wij, mede door klimaatveranderingen, steeds meer rekening moeten houden met ziektes & plagen bij bomen. Hierbij moet gedacht worden aan de kastanjeziekte en essentaksterfte maar ook aan zaken als de eikenprocessie-rups. Belangrijk is dat wij zorgen voor een gevarieerd boombestand waardoor bij het uitbreken van een boomziekte niet meteen een groot deel van ons boombestand zou kunnen verdwijnen. Dat betekent ook dat een boomziekte een reden kan zijn om bomen te kappen en te vervangen (meestal door een andere boomsoort) om een gevarieerd en duurzaam boombestand te behouden.

4.5 Kappen

Het advies vanuit de BVC-controles kan ook zijn dat een boom gekapt dient te worden. Dit heeft veelal te maken met risico's voor de omgeving. Als een boom een verzwakte gezondheid heeft kan dit betekenen dat het risico bestaat dat de boom spontaan of bij storm omvalt of dat er grote takken afbreken. Aangezien de gemeentelijke bomen allemaal in de openbare ruimte staan vormt dit direct een risico voor materiele schade aan woningen of auto's of, nog erger risico op lichamelijk letsel voor de gebruikers van de omgeving. Uiteraard wordt elk kapadvies uit de BVC-controle kritisch beoordeeld en wordt er gekeken of er andere oplossingen mogelijk zijn om het risico voor de omgeving te verminderen.

Bewoners verzoeken ons soms ook om bomen te kappen. Vaak gaat het om bomen waarvan de bewoners een bepaalde vorm van overlast ervaren. Er volgt dan altijd een beoordeling. In de meeste gevallen leidt dit tot een afwijzing; vaak kan met een andere maatregel de overlast worden weggenomen.

5 Bomen in projecten

Binnen de gemeentegrenzen zijn veel projecten in ontwikkeling. Vaak zijn dit herinrichtingsprojecten of ontwikkelingsprojecten (woningbouw). Een belangrijk gegeven bij ontwikkelingsprojecten is dat het vaak om percelen grond gaat waar mogelijk langere tijd geen onderhoud is gepleegd. Op zo'n terrein heeft zich meestal een weelderige begroeiing gevestigd die verwijderd moet worden om de ontwikkeling mogelijk te maken. Vanwege de vaak gewenste ontwikkeling van bijvoorbeeld woningbouw is het in zulke gevallen meestal mogelijk om de kap van bomen en het verdwijnen van groen (volledig) tegen te houden.

Bij al deze projecten wordt wel kritisch gekeken naar het aanwezige boombestand. Met name bij ontwikkelingsprojecten wordt vaak al in een vroeg stadium een boomeffect-analyse gevraagd. Een boomeffect-analyse wordt uitgevoerd om te beoordelen welke bomen duurzaam behouden kunnen blijven in relatie tot de gewenste ontwikkeling. Op deze manier blijven veel bomen behouden. Dit is alleen niet altijd duidelijk zichtbaar voor inwoners, aangezien de plannen in die gevallen al worden aangepast voordat ze de publiciteit in gaan.

6 Boomregelgeving

6.1 Kapregelgeving

De wijze waarop wordt omgegaan met het kappen van bomen (gemeentelijke en particuliere bomen) kan door de gemeente zelf bepaald worden. Zo zijn er gemeenten waar geen bebouwde komgrens in het kader van de wet Natuurbescherming (of voormalige Boswet) is vastgesteld. In deze gemeente kan elke boom zonder vergunning gekapt worden.

Een andere mogelijkheid die vaak gebruikt wordt is dat voor iedere boom met een bepaalde stamdiameter een vergunning moet worden aangevraagd. Deze regelgeving was lange tijd opgenomen in de modelverordening voor de APV van de VNG.

De laatste tien jaar is een ontwikkeling gaande dat steeds meer gemeenten werken met een groene kaart of waardevolle bomenlijst. Aan deze ontwikkeling is destijds door de Bomenstichting meegewerkt en dit is inmiddels opgenomen in de modelverordening voor de APV van de VNG. Deze verschuiving is het gevolg van de landelijke wens om de regeldruk voor burgers te verminderen.

6.2 Algemene Plaatselijke Verordening

In de algemene plaatselijke verordening is de regelgeving ten aanzien van het kappen van bomen opgenomen. In onze gemeente wordt gewerkt met een waardevolle bomenlijst. Hier staan waardevolle gebieden op, waardevolle structuren en waardevolle bomen. Alleen voor bomen die op de bomenlijst staan of zich in een waardevol gebied bevinden, is het noodzakelijk om een omgevingsvergunning aan te vragen. De overige bomen kunnen zonder vergunning gekapt worden. In Naarden en Bussum wordt sinds 2012 gewerkt met een bomenlijst. Deze is destijds ingesteld om de regeldruk voor de burgers te verminderen. Na de fusie is de bebouwde kom van Muiden en Muiderberg aangewezen als waardevol gebied. Inmiddels heeft een inventarisatie in Muiden en Muiderberg plaatsgevonden en is een actualisatie in Naarden en Bussum uitgevoerd. De nieuwe, geactualiseerde bomenlijst wordt naar verwachting eind 2019 vastgesteld door het college.

6.3 Wet Natuurbescherming

Sinds 1 januari 2017 is de Wet natuurbescherming van kracht. Deze vervangt 3 wetten: de Natuurbeschermingswet 1998, de Boswet en de Flora- en Faunawet. De voormalige Boswet had betrekking op het kappen van bomen buiten de bebouwde kom van een gemeente. In 2016 is na het ontstaan van de gemeente Gooise Meren een bebouwde komgrens in het kader van de Boswet vastgesteld. De Boswet is inmiddels opgegaan in de wet Natuurbescherming. Destijds is de bebouwde komgrens nagenoeg volledig op de gemeentegrens gelegd. Onlangs bleek vanuit jurisprudentie dat dit niet wenselijk is. Op korte termijn wordt een nieuwe begrenzing ontwikkeld en voor besluitvorming aangeboden.

7 Promotie van bomen

7.1 Boomfeestdag

De nationale boomfeestdag wordt jaarlijks gevierd in maart. De boomfeestdag is een belangrijke dag om ons bewust te maken en houden van de bomen in onze leefomgeving. Bomen zijn voor mens en dier van levensbelang. Ze produceren onze zuurstof en vangen met hun bladeren stof uit de lucht. Ze bieden bescherming tegen de zon en zorgen voor verkoeling tijdens warme dagen. Ook zijn ze voor dieren belangrijk als nestplaats en voedselbron. Daarnaast zijn bomen van belang voor het aankleden van de leefomgeving.

Stichting Nationale Boomfeestdag streeft er naar om ieder kind in zijn of haar basisschooltijd minimaal één eigen boom te laten planten (One Tree per Child). Hoewel de fysieke ruimte voor nieuwe bomen beperkt is in onze gemeente helpen wij daar graag aan mee.

Het streven is om jaarlijks met minimaal 1 school deel te nemen aan de nationale boomfeestdag. In 2018 hebben wij alle basisscholen in de gemeente aangeboden om op de schoolpleinen bomen te planten. Twee scholen hebben hier gehoor aan gegeven. In 2019 hebben de kinderen van 1 school geholpen bij het aanplanten van bomen en heesters bij een project aan de rand van Muiden.

7.2 Operatie Steenbreek

In het kader van Operatie Steenbreek⁶ hebben wij dit voorjaar voor het eerst bomen beschikbaar gesteld om te planten in voortuinen. Deze actie krijgt dit najaar een vervolg. Wij streven ernaar om voortaan jaarlijks 25 bomen beschikbaar te stellen om voortuinen te vergroenen bij voorkeur in stenige straten.

8 Toekomstige plannen

8.1 Tiny Forest

Een Tiny Forest is een dichtbegroeid, inheems bos ter grootte van een tennisbaan. Dit bos is niet alleen een prettige plek voor vlinders, vogels, bijen en kleine zoogdieren, maar ook voor mensen. Kinderen leren in het buitenlokaal over de Nederlandse natuur en buurtbewoners ontmoeten elkaar op een prettige en gezonde plek. De bossen stimuleren biodiversiteit en helpen bij het klimaatbestendig maken van gemeenten.

Wij streven ernaar om in onze gemeente meerdere Tiny Forests aan te leggen in de komende jaren. Het eerste Tiny Forest staat al in de planning om naar verwachting in het najaar van 2020 gerealiseerd te worden in Naarden.

8.2 Herplant A1/A6 compensatie

SAAone heeft ter uitvoering van het Tracébesluit bomen gekapt. Daarvoor is een omgevingsvergunning 'kap' verleend met herplantplicht. In december 2015 is een procesafpraak gemaakt over de invulling hiervan. SAAone heeft aangeboden 500 bomen in of rond de kernen Muiden/Muiderberg te planten. Op basis van dit aanbod is een nadere studie gedaan. Hieronder zijn de locaties benoemd die in beeld komen.

Echobos: ca 60

Maxisweg langs Muidertrekvaart Muiden: ca 150

IJsselmeerweg bij Muiderberg ca 150

Kern Muiderberg ca 40

Totaal ca 400

Haag in Muiden ca 1700 meter.

Deze compensatie dient uiterlijk het plantseizoen 2020/2021 te zijn uitgevoerd.

8.3 Onderzoek kapregelgeving

De wens bestaat om een onderzoek naar de kapregelgeving uit te voeren. Wij willen graag onderzoeken op basis van luchtfoto's wat de gevolgen zijn geweest van het invoeren van een Waardevolle Bomenlijst. Het doel van dit onderzoek is om met behulp van objectieve gegevens over het aantal bomen (particulier en gemeentelijk) en de hoeveelheid groen in onze gemeente te kunnen beoordelen of het toetsingskader voor de kapvergunning aanpassing behoeft. Voor dit onderzoek wordt in de perspectiefnota extra budget aangevraagd.

8.4 Duurzaam ontwikkelen tool

Wij zijn op dit moment bezig om met het oog op duurzame ontwikkelingen een tool te ontwikkelen om te gebruiken bij ontwikkelingsprojecten. De onderstaande onderwerpen worden daarbij uitgewerkt:

- Circulair bouwen
- CO₂ neutraal
- Klimaatadaptief waaronder groen gerelateerde maatregelen

⁶ Als gemeente zijn wij lid geworden van Operatie Steenbreek, een landelijk initiatief om iedereen te enthousiasmeren om de leefomgeving te vergroenen en daarmee het gebruik van stenen te verminderen.

- *Biodiversiteit* natuur-inclusief ontwikkelen
Inspiratiedocument van maatregelen voor vergroting van biodiversiteit die meegenomen kunnen worden bij bouw- en gebiedsontwikkelingen. Mogelijk met puntensysteem en een aantal verplichte maatregelen.
- Ook Operatie Steenbreek komt hier aan bod.